

gatabbra való kialakítása jelenti. E fal vonalát falkiszdedési árok és cölöplyukak jelzik. Ez a Ny felé történő toldás az alsóvár É-i és D-i felén a már korábban meglevő falazathoz kellett, hogy csatlakozzon.

A cölöplyukak és a falkiszdedés mellett az alsóvár Ny-i peremén az árokátvágások során nagyméretű sziklából kialakított, szárazon rakott támfal(?) került elő nagyjából a cölöplyukak vonalában, illetve attól fél-egy méternyire Ny-ra. Mindez felveti a kérdést, hogy valóban várfalmaradványokról van-e itt szó, és nem egy, az újkor során történő támfal kialakításáról.

Minden épületre utaló nyom a sziklafelszín Ny-i peremén levő téglány metszetű palánkárok vonala és a hegy/felsővár sziklája/fala közé eső szakaszon található.

A leletanyag, akárcsak az előző évben, főleg kora újkori. Nagyszámú, újabb típusokat is tartalmazó kályhacsempe-anyag, használati kerámia és egy középkori valamint több kora újkori pénz került elő.

KOPPÁNY ANDRÁS – ÉDER KATALIN

53. Bonyhád, Jung-major (Köles-földek)

(Tolna megye) B, LT, Kö

Egy 1746-os kéziratot térképen ábrázolt középkori templomromot a fenti területre lokalizáltunk. 2002. november 13-án végzett terepbejárásunk azonban eredménytelennek bizonyult.

2003. május 21-én megismételt terepbejárásunkon a Völgységi-malomárok melletti keskeny, 50–100 m sávban középkori edénytöredékeket találtunk. A lelőhely DNy-i végén kisebb foltban kelta cserepeket gyűjtöttünk, ettől különállóan, ÉK felé pedig szórvány üvegkarperccel töredékét. A domboldal magasabb részén elszórtan néhány bronzkori cserép is feküdt. Az előző lelőhely-résztől egy a malomárokba csatlakozó mellékággal elválasztva, a Jung-majortól DNy-ra kb. 300 méterre, a patak közelében fekvő enyhe kiemelkedésen sok apró, de nagy felületen szétszántott téglá- és kőtörmelék, valamint embercsontot figyeltünk meg. A lelőhely a középkori (Fülöp-) Szerdahely faluval azonos.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR – K. NÉMETH ANDRÁS

54. Bonyhádvarasd, Diós-dűlő

(Tolna megye) Kö

1959-ben Mészáros Gyula leletbejelentése ellenőrzésekor Bonyhádvarasd határában, a falutól DNy-ra paticsos épülettörmelék és középkori cserepeket talált, valamint feljegyezte, hogy a domb alatt folyó kis patak fejénél állítólag téglákat szántottak ki.

2003. május 21-én a mondott helyen végzett terepbejárásunk igazolta a középkori templom- és faluhely létezését. A templom az É-D irányban húzódó faluhely D-i részén, kb. 25×15 m nagyságú, Ny-K irányú területen, a felszínbe belesimuló, nem kiemelkedő részen található. Helyét közepes sűrűségű építési törmelék és embercsont jelzi. A dűlő teljes területét az eleredő eső miatt

nem jártuk be. A lelőhely a középkori Varasd helyét jelzi.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR – K. NÉMETH ANDRÁS

55. Bököny határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á, Kö

2003. április 29-én helyszíni szemlét tartottunk az egykori Újfehértói Állami Gazdaság micskei üzemével szemben, jelenleg a bökönyi határba eső *Erdődi-tagban*, ahol korábban csontváz előkerüléséről tettek bejelentést. Nagy területen Árpád-kori és középkori cserepeket gyűjtöttünk. A dombon, a 126,2 m-es magasságú részen kiszántott templom és templom körüli temető maradványait figyeltük meg. Elhelyezkedése alapján ez lehetett a Kiss Lajos által 1923-ban megásott micskei templom. A település első említése 1291-ből származik. 1578-ban pusztult el.

Kósa-tag: A bökönyi út mellett egy halomra lettünk figyelmesek. A környezetéből mintegy 2 m-re kiemelkedő, legalább 40 m átmérőjű kurgán talaja a környezetéből sötétebb fekete színével elüt. Rajta leleteket nem találtunk. Talán azonos lehet a Bórhalommal?

ISTVÁNOVITS ESZTER

56. Bölcske, Gyűrűs-völgy

(Tolna megye) Kö

Az ÉNy-DK irányú Gyűrűs-völgy középső részén, a patak D-i oldalán, a dombvonulat magasabb részén, Tarczal János madoccai magángyűjtő templomhelyre utaló köveket talált. Az általa megmutatott helyen 2003. november 14-én környezetéből enyhén kiemelkedő magaslaton, kb. 30×20 m-es területen, Ny-K irányban hosszabban elhúzódva sok mészkőtörmelék figyeltünk meg, köztük egy kb. 10 kg-os darabot is. A templomhely D-i részén közepes sűrűségben embercsontot is találtunk. A templom szűkebb környezetében csak néhány cserép került elő, a faluhelyet nem sikerült azonosítani. A lelőhely a középkori Gyűrűs vagy Kanacs temploma lehet.

K. NÉMETH ANDRÁS

57. Bölcske, Sziget

(Tolna megye) B

2003. június 30. és július 8. között végeztünk régészeti feltárást a 0102/48 hrsz. telken. Az 1995-ben megkezdett, majd 2002-ben folytatott feltárást az évi célja a késő bronzkori öntőműhely feltárása volt a II. számú szelvényben. A tavaly részben kibontott műhely az É-i oldalon a tanúfalunk alá futott, ezért elsősorban erre a részre való rábontást terveztünk. A D-i és a Ny-i oldalon is csak egy szűk feltárt sáv kísért a műhelygödör oldalát, ezért a fal- illetve tetőszerkezetre utaló esetleges nyomok megfigyelésére ezeken az oldalakon is rábontottunk a tavalyi szelvényünkre. A feltárást során a

gödör szélén fal- illetve tetőszerkezetre utaló nyomokat nem tudunk megfigyelni, de egy a gödör betöltésének felső részében jelentkező, leletanyagban szegény, kemény, sárga, paticszemcsékkel enyhén kevert réteg alapján felmerült a döngölt falszerkezet lehetősége.

Az eddig feltárt műhelygödör, úgy tűnik, hogy több egymásba kapcsolódó nagyméretű gödörből állt. Idén É felé a második gödörészlet tártuk fel, és az objektum még mindig kifut az É-i szelvényfalunk alá.

Az idei leletanyagban is a dunántúli urnamezős kultúrára jellemző nagy mennyiségű síkozott és turbántekercses edénytöredék került elő, minimális állatcsontanyag mellett. A műhelygödörben és a körülötte nyitott rábontásokban is, a korábbi feltárásokon tapasztalathoz képest, jelentősen megnőtt a bronzfeldolgozásra utaló gyártási selejtek, bronzcseppek, alakatlan olvadákok valamint az apró bronztárgyak száma (tű, lemezgyöngy). A leleteket a Wosinsky Mór Múzeumban helyeztük el.

SZABÓ GÉZA

58. Bősárkány, vízműtelep

(Győr-Moson-Sopron megye) Ø

Új utat kívántak létesíteni a 098/3 hrsz-ú vízműtelepen. A telek nyilvántartott régészeti lelőhely, a vízműtelep építéskor is találtak sírokat (XJM. Régészeti Adattár 6-91. sz. jelentés).

2003. szeptember 29. és október 1. között elvégeztük a régészeti megfigyelést. A leendő kút területén kijelöltük 4×5 m-es szelvényünket. Eltávolítottuk a legfelső, újkori töltést, majd az alatta lévő humuszréteget. A felületet megnyestük, régészeti jelenségekre (lelet, elszíneződés, beásás) nem akadtunk. Biztonság kedvéért a homokos altalajból is lenyestünk 5–10 cm-t, az eredmény továbbra is negatív.

TOMKA PÉTER

59. Bőszénfa, Völgyi-dűlő

(Somogy megye) Kk

2003. szeptember 18-án terepbejárást végeztünk a két nappal korábban bejelentett lelőhelyen. A lelőhely egy ott húzódó magasabb dombháton, illetve az erózió következtében, az alatta lévő lejtőben terül el. A területen jók voltak a látási viszonyok, frissen szántott, tárcsázott volt a terület. Az É-D-i irányú, kb. 200×100 m-es lelőhelyen nagyszámú középkori (15–16. századi) kerámia-töredéket (fedő, fazék perem- és oldaltöredékeit, hornyolt, besimított, illetve bekarcolt vonaldíszes oldaltöredékeket, felhúzott, galléros peremtöredékeket), őrlőköveket, téglatörmelékeket észleltünk. A lelőhely a domb ÉNy-i hajlatában volt a legintenzívebb. Környezetét bejárva több lelőhelyet nem tudunk azonosítani, a Völgyi-rét nevű, alacsonyabban fekvő terület üresnek látszik.

KÖLTŐ LÁSZLÓ – M. ARADI CSILLA

60. Budajenő, Hegyi szántók

(MRT 13/1 k. 2/9 lh.)

(Pest megye) B

2003. augusztus végén–szeptember legelején folytattuk a 2002-es kutatás helyszínén a megelőző feltárást. A lakópark közterületi sávjaiban közműfeltetés során előkerült tíz objektum feltáráására került sor. Az objektumok (860–869 sz.) egy része sekély, nagyrészt már elszántott, lelet nélküli gödöralj volt. Két árokreszt és két újkori beásást is feltártunk. Jelentősebb Vátya III.–Kosszideri fázisú leletanyagot, elsősorban cseréptöredéket két gödör tartalmazott. A leletanyag a szentendrei Ferenczy Múzeum gyűjteményébe került.

Munkatárs: Sima Gábor.

REPISZKY TAMÁS

61. Budaörs, Kamaraerdei-dűlő

(Pest megye) U, R, B, V, LT, Ró, A, H, Á

2003. márciustól novemberig folytatódott a 2002-ben elkezdett megelőző feltárást. A terület nyugati oldalán, a Szőlőskerti u. mellett befejeztük a tavaly elkezdett rézkori telepet. A kutatóárokban jelentkező objektumok alapján itt helyezkedtek el a telep házsorai, így itt egy kb. 1 hektáros területet teljes egészében feltártunk. Előkerült összesen 318 objektum, melynek többsége a késő rézkori, badeni kultúrába tartozott. Szabálytalan alakú, félig földbe mélyített lakóházaikban különböző nagyságú munkagödrök találhatók, egyik sarkukban pedig többnyire kemence. A kemencék alját nagy kavicsokkal rakták ki, melyre agyagtapasztás került. A házak között szemetesgödrök, tárolóvermek és agyagnyerő nagyobb gödrök voltak. Bennük számos mindennapi használati tárgy, pl. kaparók, kő- és csonteszközök, szövőszéknehezékek, s legfőképpen edénytöredékek. Jellemző edények a kétosztatú tálak, felhúzott fülű bögrék, kis kúpos aljú pohár, s különböző nagyságú benyomkodott díszű fazekak. Igen sok kerek gödörben találtunk egész állatcsontvázat (ló, szarvasmarha). A telep melletti rézkori temető eddig még nem került elő, csak a házak között elszórva volt egy-egy csontváz a gödrökben. A rézkori gödrök között volt néhány neolitik (zselízi) illetve késő bronzkor–kora vaskori objektum is. A rézkori telep déli vége már összeér a római településsel. Gyakran beleásták a római gödröket a rézkori házakba. (A rézkori telep nyugat felé áthúzódik a Szőlőskerti út másik oldalára, a Törökbálinthoz tartozó gyümölcsös területére. A felszínen gyűjtöttünk néhány cserepet.)

A feltárási terület déli és keleti felén a római telep között, illetve alatt több helyen megtaláltuk a késő bronzkori urnamezős kultúra 20 sírját és kb. 50 gödrét. A sírokba 2–3, néha több edényt tettek. Egy nagyobb edénybe a hamvakat helyezték s ezt egy tállal vagy másik edénnyel lefedték. Turbántekercses tálak, kannelúrázott vállú, kétfülű nagyobb edények jellemzik e korszakot. Ékszer ritkán van a sírokban, esetleg egy-egy bronzgyű-